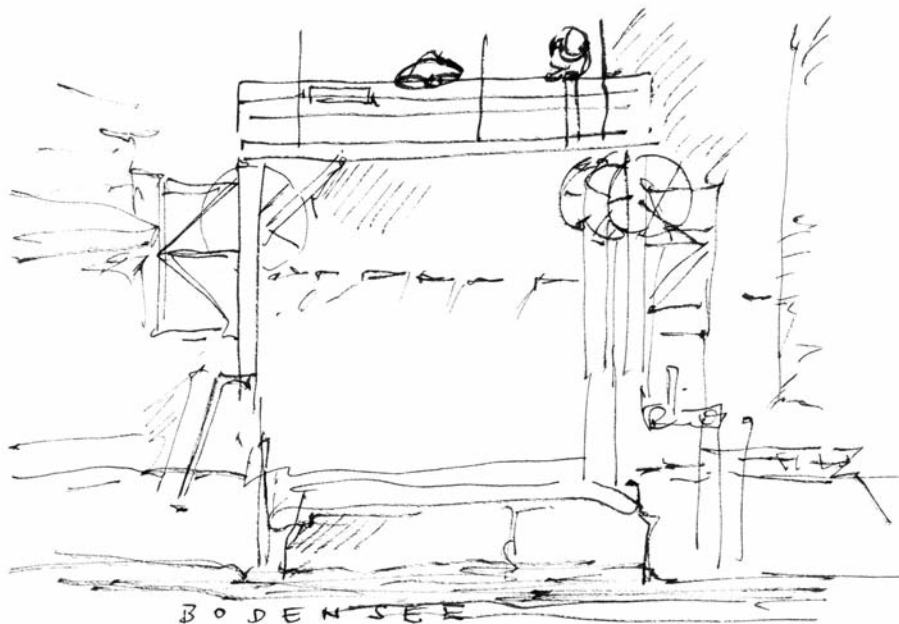

CESTA ZA ZUMTHOREM

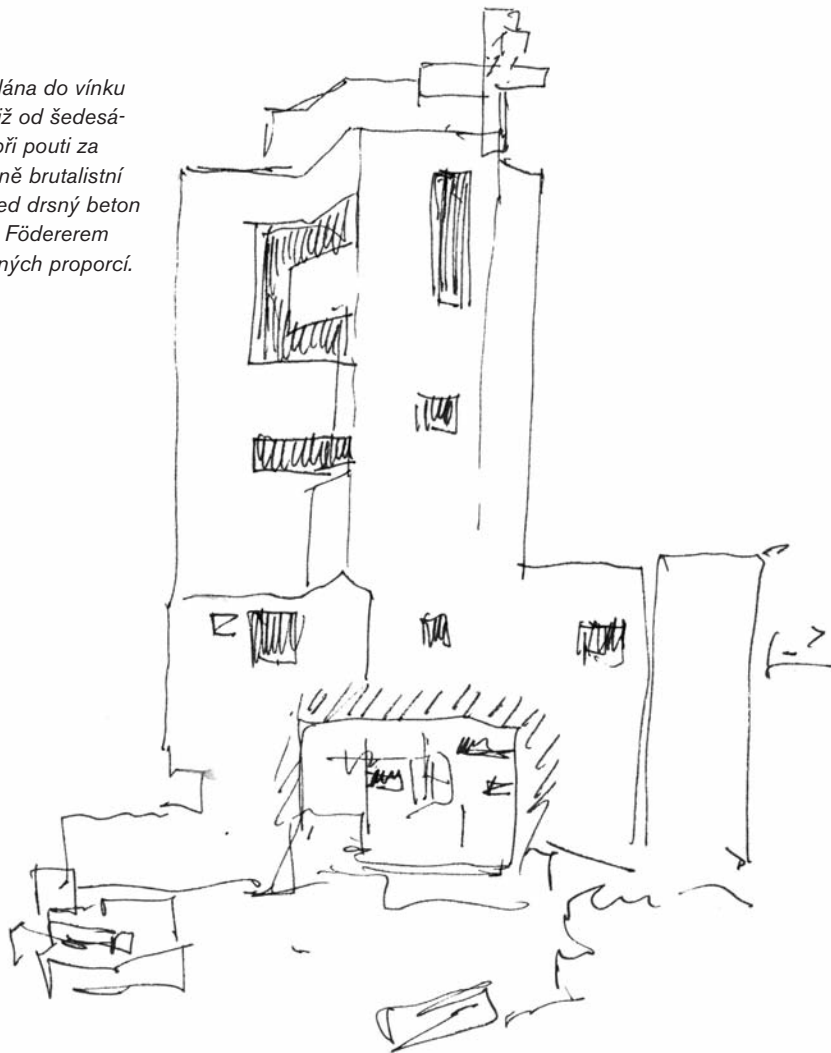

Věnováno K. V., R. Š., M. Ch., M. B. 1000, R. D. a M. R.

Vydáte-li se za Peterem Zumthorem z Čech, sotva se vyhnete Bodamskému jezeru. Z lázeňského městečka Friedrichshafen – kde se můžete pozdravit se slavným konstruktérem vzducholodí hrabětem von Zeppelin, který se tu ležerně opírá o svou hůlku – se přímo nabízí romantická vodní zkratka do Konstance. Tam se můžete pro změnu pietně zastavit u pamětního kamene, který tíží nechvalně proslulé místo, kde byl upálen mistr Jan Hus. A podobně jako Hus kázal střídmost a prostotu i architektonické krédo Petera Zumthora zdá se nám až protestantsky pokorné a ušlechtilé zdrženlivé. Zumthorovou velkou výhodou je, že původní profesí nebyl architekt, nýbrž vyučený truhlář. I díky tomu má blízko k bezprostředně dotýkanému materiálu – především ke dřevu. Umí s ním zacházet i pro potřeby moderní doby nenásilně, s vnitřním porozuměním pro jeho dávno osvědčené užití v tradičním stavitelství. K tomu měl blízko i během dlouhé doby, kdy byl hlavním památkářem v historickém městě Chur (což místní vyslovují Kur). Chur leží ve východní části Švýcarska, v alpském kantonu Graubünden, pramení tu Rýn. V tomto kraji člověk odpradáva zápasí s přírodou. Aby se dostal do kopce, musí si napřed vyšlapat stezku, potom ji rozšířit o dřevěný chodník, a až nakonec může vystavět pevnou kamennou nebo asfaltovou cestu. Lidé zde žijí v každodenním těsném sepětí s krajinou a musí se vůči

Myslím, že městu Chur byla dána do vínku kvalitní moderní architektura již od šedesátých let; první, co nás v něm při pouti za Zumthorem potká, je expresivně brutalistní kostel svatého Kříže. Na pohled drsný beton je však architektem Walterem Fördererem sčesán do geometricky lahodných proporcí.

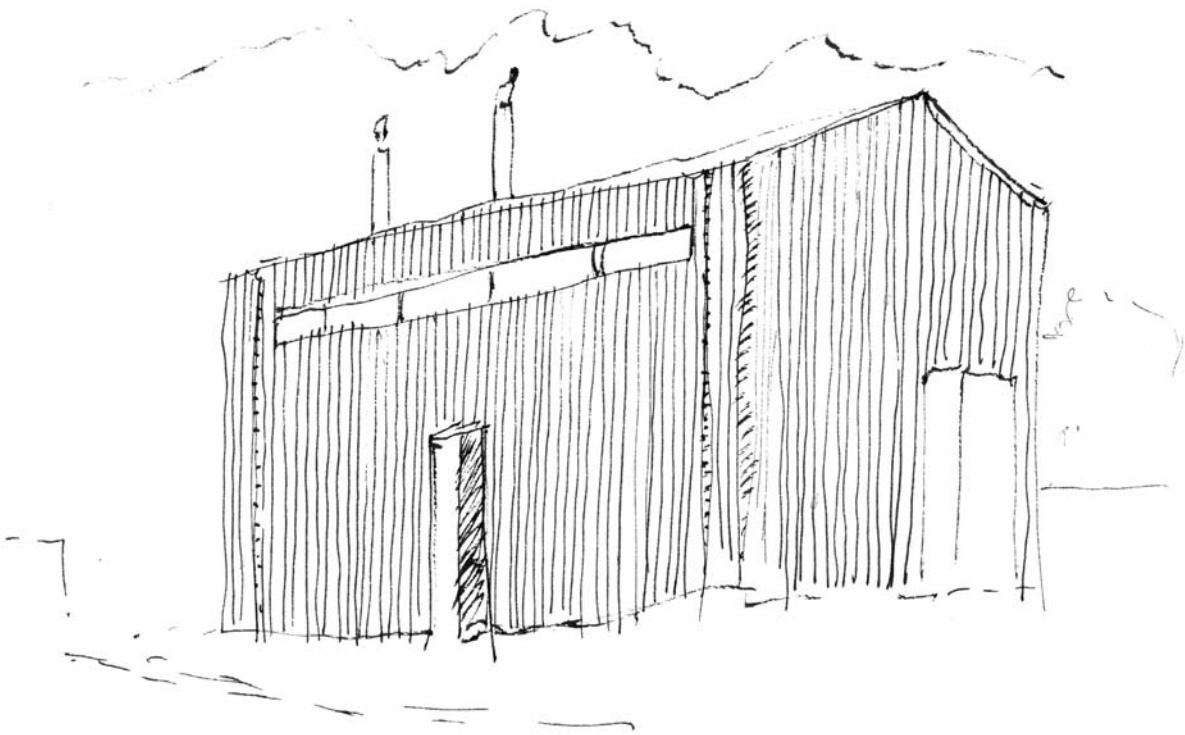
ní chovat s respektem a pokorou – a stejně se chovají i k materiálu. Překvapilo mě, v kolika autentických dřevěných domech se ve Švýcarsku bydlí. V jiných částech Evropy podobné domy fungují většinou už jen jako skanzeny, muzea, ale tady je taková architektura sdílená, dotýkaná, a zcela běžně se v ní žije. Najdete tu vesnice, kde jsou domy nalepené jeden na druhý, protože zima je krutá a hodně tu fouká, a je tedy dobré mít co nejtěsnější uličky. Podobně úzké uličky se sice kvůli stínu najdou i u moře, tady v horách jsou ale proto, aby člověka uragán neodfoukl dolů do údolí. S uplývajícím časem se zdejší domy velice příjemně a organicky proměňují, nová pavlač přistavěná ke staršímu domku je z čerstvého světlého dřeva, to ale časem zčerná a s domem zcela přirozeně splyne. Dřevo se tu všude nechává dosloužit až do posledního vydechnutí. Ačkoli je dnes snadné pořídit si všechno za lacino z hliníku či z umělé hmoty, tady se používají pořád dřevěné přibory, dřevěná držadla, dřevění panáci, dřevěné saně – se dřevem se tu žije zcela autenticky.

*Dřevo se zdobí s pokorou,
lehce a vkusně.*

Zumthorův dům a ateliér

A ze dřeva si Zumthor postavil i své vlastní architektonické studio-stodolu ve vsi Haldenstein, která leží, co by obr kamenem dohodil na sever od Churu. Hned přes ulici pak návštěvníky vstřícně jako napřážená ruka vítá daleko vpřed vytrčená markýza nad vchodem do Zumthorova obydlí. Frekvence návštěv je tu docela vysoká – s rozpracovanými plány za ním z protějšího ateliéru chodí šest architektů a čtyři studenti. Ovšem zvláště v porovnání s mnoha světovými ateliéry, jež před sebou hrnou nebo za sebou vlečou kvanta projektů, které nemůže mít na povel jeden člověk, a zaměstnávají ne stovky, ale třeba i tisíce architektů, je osazenstvo tohoto ateliéru svým počtem až starosvětsky skromné. Dříve bylo zvykem najít si svého mistra, naučit se jeho rukopisu a následně podle něj pracovat. Dnes už se pod tutěž střechu vecpou celé zástupy architektů:

Zumthor si svůj dům-studio vystavěl v Haldensteinu v letech 1985–86. Jeho ateliér je stodola nenápadně zasazená mezi domy na předměstí Churu, skromná budova, bez závor, bez příkras, prkenná dílna na světovou architekturu.